

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Egy évre: 3 korona.
 Három évre: 8
 Öt évre: 12
 Tíz évre: 20

Felelős szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

Egyeszedék ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275

Alapvető munka.

— jan. 28.

A katonai javaslatok tárgyalása megkezdődött a képviselőházban. A hadügyi kormány nagy fontosságot tulajdonít e javaslatoknak és a tárgyalásukat megelőzőt események szerint a képviselők szintén nem kiesinylik azok fontosságát, habár más irányban is.

Igaz, hogy a hadsereg harcászata kiváló érdek, hogy a megszavazott ágyukhoz és hadihajókhoz legénység is kell; helyes lehet az is — mind a mellett, hogy a be nem avatottak nem látnak nyugtalanító jeleket — hogy máról holnapra sötét felhők jelenhetnek meg a láthatáron; de az áldozatokat, melyeket a monarchia két állama a véderő fejlesztésére évtizedeken át hozott, lehetetlen, hogy oly kevéssé célszerűen használták fel, hogy meglepetésektől reszketnünk s már ezért nyakra-főre megszavaznunk kellene az új áldozatokat.

Bizonyosan ez az okoskodás

vezeti az országgyűlési pártokat. Különbözik nem igen lehetne megérteni, hogy még a szabadelvűpárt kebelében is aggályok merülhettek fel és hogy mint jelenthette ki az ellenzék azt a szándékát, hogy a javaslatok ellen minden eszközzel küzdeni fog.

Hogy ezt a szándékát mily mértékben fogja megvalósítani, azt egyelőre még nem lehet tudni; de az valószínű, hogy a tárgyalás soká fog tartani. Azért jó lesz arra emlékeztetni, hogy az az okoskodás, mely a katonai javaslatokkal szemben követendő taktikára döntő lehetne, a kiegyezési javaslatokkal szemben éppen nem alkalmazható.

A kiegyezéshez fűződő érdekek sulya oly hatalmas, hogy minden jelből következtetve, még a két tucat pártra szétforgácsolt osztrák reichsrath sem vonhatja ki magát annak sulya alól, jóllehet ott mélyreható nemzetiségi viszály dul, az obstrukció beszüntetésével a reichsrath is lehetővé fogja tenni az érdemleges tárgyalást.

A magyar parlament kevesebb megismerését tanusítaná a szükségességnek és nem gondolná meg, hogy alapvető munka végzéséről van szó?

De nem csupán katonai és kiegyezési javaslatok várnak az elintézésre. Eltekintve a különleges, törvények nagy sorától, melyeket alkotni kell, a költségvetés tárgyalásba még bele sem kezdett a parlament és az állam ügyeit az indennitás alapján kell intézni nem a folyó, hanem a múlt év szükségletei szerint, ami már maga oly észszerűtlenség, hogy a parlamentnek a teljes képtelenséget kellene szemére vetni, ha a költségvetést csak akkor szavazná meg mikor már az év nagyobb része elmúlt.

A kiegyezés fontosságát bizonyítani annyi lenne, mint baglyot vinni Athénbe; elég ha arra utalunk, hogy az új vámtarifa felállítása, mely tarifa kiegészítő része a kiegyezésnek, a legelső és legnélkülözhetetlenebb szükségesség, hogy a külfölddel meg lehessen indítani

Chrysanthemum.

Ira: Maurice Maeterlinck.*

Mindenestendőben, amikor a chrysanthemumnak, a tarka őszutónak s halottak napjának az ideje közeledik, kegyelettel meglátogatom ezt a virágot, akárhol visz is el hozzá a véletlen. Akárhon, uton-e vagy otthon találkozunk vele mindegy. A legelterjedtebb s legkülönbözőbb virág ez és minden változatossága mellett is — csakugy, mint a divatnak, — a jelege ugyanaz marad. Mint a selyemre meg a csipkére, az ékszerre, meg a hajdíszre, titokzatos jelszó hangzik el az időben és térben, ránézve is csak olyan engedelmesen, mint a legszebb divathölgy minden ég alatt ugyanazon órában engedelmeskedik a szent parancsnak...

Csak be kell lépni egyikébe ez üveg muzeumoknak, ahol siri pompában díszesleg e virág a novemberi nap gyöngye ezüstös fátyola alatt és azonnal felismerhetővé válik ebben a kicsi világban is a vezérszeme, a megparancsolt szépség, az év váratlan lendülete. És az ember azt kérde magában, hogy ez az új gondolat, amely mély és valóban szükséges, a nap-

A színház mai újdonságának, a Monna Vanna-nak szerzőjétől.

tól, a földtől és az élettől, az ősztől vagy az embertől ered-e?

*

Az idén is megcsudáltam a Cours-la-Reine üvegházában a chrysanthemum bájos és büszke pompáját. Utolsó szerzőtartása ez a természetnek, mielőtt a december s a januárius minden életet eltemet az álom és a nyugalom, a feledés és némaság hótakarója alá, míg februárban hatalmasan de még alig észlelhetően a fény felé tör az új élet és újra kezdődik a sok virág ünnepi tánc.

Oriási üvegboltozatok alatt fejedelmi módon nő az utolsó napoknak ez a nemes virága, mintha az ősz sok apró, komoly tündérkéje valamely varázsszóra mind megmerevedett volna táncá közepén. Aki megismeri s megszereti ezt a virágot, az első pillanattól kezdve meggyőződhetik arról, hogy lelkiismeretes módon közeledik az ismeretlen eszményéhez. Jusson csak eszünkbe egy pillanatra e virágnak a szerény eredete: a szegényes, aranyos bimbó, az egyszerű gesztenye barna vagy borszinű virág, amely ott tenyész falvaink kicsi kertjeiben az út szélén, hervadt lomb között és hasonlitsuk össze vele ezt a hőszinű gyapjút, e rézvörös korongot és gömböt, a régi ezüstműből való lapdát, a sok alabást-

rom és amethyst dísz, a virágszirmoknak e számtalan és csudás orgiáját, a mely az ősz világát látszólag kiakarja élvezni annak utolsó titkáig s mind a sok formát és színt, a melyet a tél eltemet az erdők ölébe. Hadd vonuljon el a szemünk előtt a sok szokatlan fa és meglepő alak.

Emitt láthatjuk a csillagok családját: lapos, szikrázó, áttetsző, husos és tömött csillagok, tejutak és csillagképek ezek, mint a mennyboltozatban. Amott vannak a büszke kócsag-csomók, amelyek, mintha a harmat gyémántesepjeire várának Emitt kéjeleg a hajnak csudás költészete, amely még a legmerészebb álmainkat is meghazudtolja: van itt sima, ildomos és gondosan elrendezett hajdísz: kuszált, fantasztikus hajfürte, csomóba szedett napsugár, tüzes kéve és lángfürgeteg; szép nevető lányoknak, üldözötti nympháknak, forróvérű bachhansnőeknek, heverő sziréneknek, hidegkeblű szüzeknek és játszó gyermekeknek hajfürtei, a melyeket angyalok, anyák, satyrok és szerelmesek szelíd, titokzatos, vagy reszkető kezekkel simogattak. Közül aztán a sok meghatározhatatlan szörnnyeteg és torzszülött: sündiszó, pók halivadék, az ananász gyümölese, rojt, bojt, kagyló, gőzképződmény és lebelet, meghajló jég

a tárgyalásokat az ujonnan kötendő kereskedelmi szerződések felett és hogy egész gazdasági életünk veszedelemben van, ha a parlament elvsszteni felelőssége tudatát.

A kormány bizonynyal megtesz mindent, a mi tőle függ, hogy az ügyek rendes menetét fenntartsa. Ha szükséges lesz, párhuzamos üléseket fog indítványozni és vállalkozni fog az ebből reá hármló teher többlet viselésére; de hosszú ideig sem a kormány, sem a képviselőház nem lesz képes a kettős munkát végezni, a parlamenti kerék-műnek lassanként el kell kopnia és a polgárság sem igen lesz képes érdeklődéssel kísérni oly tárgyalásokat, melyek kevés megszakítással egész nap tartanak.

Ha az ellenzék csakugyan megvalósítani készülné szándékát, akkor csak az az egy reményünk marad, hogy erőit tulbecsüli és belátható időn belül összeroskad a teher alatt.

— **Uj képviselő.** Sopronból jelentik nekünk: A Dégen Gusztáv halálával megüresedett nagy-martoni választókerületben ma reggel Bauer Mihályt a vármegye szabadelvűpárti elnökét egyhangulag képviselővé választották. Szoka István dr., választási elnök, szép beszédben üdvözölte az új képviselőt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 27.

A Sándor-uteai képviselőházi beadott jelentést tárgyalta ma az ülés kezdetén a Ház és néhány felolvasás után kegyesen ingyen, sőt köszönettel cedálta a régi épületet a székesfővárosnak. A katonai javaslatokhoz elsőnek Solymossy Ödön báró beszélt két óra hosszat és bár sok érdekes dolgot hozott fel azok védelmére és sikeresen, sőt hatással védte azokat, mégis az érdeklődés ma is a főrendiház felé irányult, ahol folytatták az utlevek ügyét. A képviselők csoportosították a főrendekhez, hogy ott újból meghallgassák Bánffy Dezső bárót, a ki azonban ma szélső és rideg álláspontjával semmi hatást sem tudott elérni, de annál hatásosabb volt Pándy felszólalása a főrendek részéről, míg Széll Kálmán miniszterelnök beszédét a nagy többség folytonos tetszéssel kísérte.

Részletes tudósításunk itt következik.

Elnök: Apponyi Albert gróf, majd Dániel Gábor.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza báró és Cseh Ervin.

Elnök fél 11 előtt nyitja meg az ülést és bemutatja az irományokat.

A Sándor-uteai képviselőház.

Biró Lajos előadó elfogadásra ajánlja a gazdasági bizottság jelentését, amely

szerint a Sándor-uteai képviselőházat ingyen engedjék át a fővárosnak.

Benedek János kéri a régi képviselőházi szülő okmányokat összegyűjteni és betérjeszteni.

Széll Kálmán miniszterelnök ezt feleslegesnek tartja, mert benne van a jelentésben, kéri a javaslatot elfogadni. (Helyeslés.)

Csávossy Béla háznagy ugyanezt kéri és hivatkozik arra, hogy a főváros annyi időn keresztül ingyen adta át a telket.

Boda Vilmos indítványt ad be, hogy a ház biztosítást nyerjen arról, hogy a képviselőházat multjanak meg nem felelő célra fel nem használja és színház vagy egyéb mulatóhely sem lesz belőle. (Tetszes.)

Benedek visszavonja javaslatát.

Heltai Ferenc: T. Közgyűlés! (Zajos derűtség.) Pardon! T. Ház! Kéri Boda indítványának elvetését, mert az bizalmatlanságot jelent.

Széll Kálmán miniszterelnök kéri a Házat, hogy köszönetét fejezze ki a fővárosnak. (Helyeslés.)

A jelentést így fogadták el.

Katonai javaslatok.

Solymossy Ödön báró mindenekelőtt utal azokra az erőfeszítésekre, a miket a külföldi államok tesznek hadseregök gyarapítása érdekében. Így az angolok, németek és oroszok tetemes áldozatokkal emelték véderőiket és fokozták harc képességét. Még a görögök is sokat áldoznak. Már most csak mi legyünk tétlenek. Hátha háboru tör ki és mi ellentánni nem tudó hadsereggel állunk elő, mi lesz akkor? (Zaj a szelbalon.)

Kubik: Hát eddig mit csinál Fejérváry? (Nagy zaj.)

Elnök esendet kér, Kubikot és Gabányit esendre kéri.

és hősugár, tej és vaj-áradat, táncoló szikra eső, vilám, szárny, pehely, hus, bőr, lángoló máglya és rakéta, napszurás kén és tüzeső . . .

Miután így feltárult előttünk a sok különféle alak, kísértünk meg behatolni a meg behatolni a meg nem engedett színeknek, a kizárt színvegyületeknek a birodalmába, amelyeket az ősz megtagadott az őt megtestesítő virágtól. Látszólag pazar módon megadja neki az éjnek homálynak minden kincsét és minden gazdaságát a szüreti időnek; átengedi neki az erdők rozsdabarna színét, amelyet az eső teremt meg; a kőd ezüstjét, amely ránehezedik a tájra s a kert fagyát és havát. Megnyitja előtte mindenekelőtt a hervadó lomb és haldokló erdő mérhetetlen kincsét. Elhalmozza arannyal, éreppézzel, ezüstességgel, rézesillammal, meseszerű tollazattal, szétmorzsolódó borostyánkővel, kialudt topázzal, homályos gyönggyel, megvakult amethysttel és színét változtatott gránáttal, egyszóval mindama fáradt fényével az őrizetlen drágaköveknek, amelyeket az éjszakai szél hord össze a sikátorok szélein; de akarja, hogy hive maradjon a régi urának és ne tegye le a komor és fáradt hónapok köntösét, a melyben virágzik. Semmi esetre sem tűri, hogy árulójává legyen és magára öltse a tavasz és hajnalpir fejedelmi ruháját és ha a rózsaszínt megengedi is néha, úgy az csak egy sir mellett imádkozó szűz hideg ajkáról, halvány homlokáról kerülhetett. Szigorúan tilos a nyárnak, az új, kiesapongó életnek, a korlátlan gyönyörnek és duzzadó frissességnek

a színe. Semmi áron sem szabad léteznie a vidám skarlátpirosnak, a fűzes cinobereknek, a parancsoló, vakító biborszíneknek. Tilos a kék is, a hajnal világos kékjéltől a tenger s nagy tavak mélyisötét indigójáig s a téli zöld és sarkantyuvirág buja lilája.

Ehelyett, mintegy a természetnek vigyázatlansága folytán előkerül a legszokatlanabb s legmegbizhatatlabb színje a virágok világának, a zöld amelyet, a virágernyők, kelyhek és koronák birodalmában csak a mérges kutyatej visel. Mig ez a szín csak a tápláló leveleknél létezhetik, itt, mint valami áruló, kém és halvány gonosztevő, kétértelmű módon belopódzik a virágok közé. Árulójává lesz a sárgának és félénken belemártja a holdfény kékes csillogásába. Még bizonytalan és csalóka ugyan, mint valamely színjáték a víz alatt: még csak gyöngén sugárzik vissza a virágszirmok szélén; félénk és menekülni kész, roskadozó és ámitó, de kétségbevonhatatlanul megvan itt van és tért foglal: minden nappal jobban befészkelí majd magát és a hasadékon, amelyet megteremtett, minden eddig kizárt szín s a prizma minden pompája be fog áramlani szűzi birodalmába és soha nem sejtett gyönyört fog szerezni nekünk. Ez pedig a virágok országában nagy ujság s emlékeze es hódítás.

A világért se higgye senki, hogy hiábavaló játék ily módon foglalkozni egy nem is hasznos és egyszerű növény szeszélyes alakulásával és még csak fejlődő színezésével. Azok, a kik a szépítésé

körül fáradoznak és mind esudásabb alakot igyekeznek megadni neki, épp oly kevésbé érdemlik meg a semmibevetést, mint a tulipánnak és más virágnak nemesítői, a kiket Labruvére egykor kigunyolt. Nem jól tette: az ő kissé bolond kertészének köszönhetjük ma a remek virággyainkat, a számos, dus és izletes főzélékeinket és a mind kitünőbb gyümölcsöt. Nézzük csak meg a esudákat, amelyek a chrysanthemumok mellett hosszú türelmes és nagylelkű spalierokra vezetett ágakon érnek még a legszerűsebb kertekben is. Száz évvel ezelőtt még ismeretlen volt mind és a kutató, többé-kevésbé, korlátolt és nevetséges embersereg számtalan fáradozalmának köszönhetjük a létezését.

A természetben semmi sem értéktelen és akár egy falevélért, egy fűszálért, egy pillangó szárnyért egy fészékért, vagy egy kagylóért lelkesedünk, a szenvedélyünk mindenkor oly dologra irányul amely habár kicsi is, mégis nagy igazságot rejt magában. Ha sikerül megváltoztatni egy virágnak a külsejét, ez magában véve még nem sokat jelent és mégis óriási dolog, ha közelébből vizsgáljuk.

Nem egyértelmű-e ez az évszázadok óta tartó mély törvényeknek megváltoztatásával? Nem új irányt, korlátok átlépést jelent-e, amelyeket eddig láthatatlanban elfogadtunk? Nem azt teszi-e, hogy a mi véges akaratunkat közvetlenül ráerőszakoljuk az örök hatalmakra? és nem adja-e meg a esudálatos, szinte természetfölötti hatalomnak a fogalmát, ha meg tudunk változtatni egy természeti törvényt? Ha nem sikerült is megva-

Solymossy: Hadseregünk harcképességét fokozni kell, hogy győzni tudjunk. A kormány nem szívesen terjeszt be ily javaslatokat, melyek teheremelést jelentenek, de helyesebb ha ezt teszi a véd-erőnél, mintha majd háboru esetén, a mikor a felelősség a kormányt illeti, nem tud harc képes hadsereget előállítani. (Élénk helyeslés.) Ezután több óhajttással áll elő. Így kívánja az altisztek jobb kiképzését s századosok önálló intézkedésre való képzettségét. Kívánja, hogy a magyar lovasezredek Magyarországra helyeztessenek át és a magyar ezredeknek levő tisztek magyarul tudjanak. A népfelkelési jelentkezéseket is meg kell könnyíteni. A hadsereg tekintélyét mindenestre emelni kell. (Nagy zaj.)

Nessi: Hogy még inkább a nyakunkra nőjön. (Zaj.)

Solymossi: Igenis emelni kell, mert tőle függ a haza védelme komoly esetekben.

Endrei: Melyik haza védelme? — (Óriási zaj az ellenzéken.)

Elnök: Többször csendet kér.

Solymossy: És ezek után

Egy hang a néppártból: Emelem poharam. (Zajos derűtség.)

Solymossy: Elfogadja a javaslatot és elfogadásra ajánlja. (Eljenzés, hosszas helyeslés a jobboldalon.)

Szünet után

Holló Lajos beszélt a javaslat ellen. Beszéde végén határozati javaslatot nyújtott be a magyar katonai kiképzés, a katonáknak a magyar alkotmányra felelőssége, a magyar zászlók és a két évi katonai szolgálat érdekében.

A vitát holnap folytatják.

lósítani a becsvágyó álmokat, ez a tény mégis jogosultá teszi a reményt, hogy sikerülni fog egykoron uraivá lennünk még más törvényeknek is, oly törvényeknek, amelyek ép oly ősrégiék s a melyek közebb állanak a maguk életéhez, és így egészen más a horderejük is? Mert alapjában véve egymással teljesen összefügg és kezet nyújt egymásnak minden; minden ugyanazon láthatatlan elemeknek és követelményeknek engedelmeskedik: mindennek van része anyagban és lélekben a csudás valamely virág felett, egy napon mérhetetlen titkokat tárhat fel előttünk . . .

*

És ezért szeretem a chrysantheumot és követem testvéri kíváncsisággal a fejlődését. — A kerti növényzet terén ez a legalárendeltebb, legengedelmesebb és legfigyelmesebb teremtmény, amely valaha létezett. — A virágja át van hatva emberi gondolkodástól és akaratától annyira, hogy szinte emberinek mondható és ha a növényvilág még meg akarja mondani nekünk egyiket ama rejtélyes szavaknak, amelyet várunk tőle, talán a halottaknak ez a virágja lesz az, amely feltárja előttünk a lét első talányát, mint ahogy az állatvilágban az állati élet titkát valószínűleg a kutya, házi életünknek ez a színre gondolkodó társa fogja napfényre deríteni.

A főrendiház ülése.

Saját tudósítónktól.

Budapest, január 27.

Ma már kisebb volt az érdeklődés az ülés iránt, a karzat majdnem teljesen üres volt, de annál több főrend jött el a mai ülésre.

Berendelték a mezei hadakat is: eljöttek sokan, vidékről valószínűleg táviratra és eljött ma Jókai is, a ki szokása szerint Gyulai Pálhoz huzódott. És itt volt ismét a négy miniszterelnök, a régmúlt, a múlt, a félmult és a jelen, Szapáry, Wekerle, Bánffy és Széll.

A főpapságból három püspök és a jászói prépost jött el.

Az ülést Csáky Albin gróf nyitotta meg. Az irományok bemutatása után következett: A horvát utlevélügy részletes tárgyalása,

Eszterházy János gróf azt a módosítást nyújtja be, hogy a horvátországi utleveleket „magyar, horvát és francia nyelven állítsák ki.

Prónay Dezső báró szerint az érzelmet a politikában sem lehet kizárni, sőt szorosán oda is tartozik. De hát ki fogja zárni beszédéből az érzelmi világot. Egszerűen utal arra, hogy az utlevélügy nem lehet Horvátország belügye, ezt bizonyítja is a külföldi példákból. Nem akarja érinteni a horvátoknak törvénybiztosította jogait, de nem azokhoz tartozóknak tekinti az utlevél kiállítását. Polemizál a miniszterelnökkel és bár helyesli azt, hogy a horvát képviselők és főrendek a törvényhozásban horvátul is beszélhetnek, de hogy a horvát nyelv a magyar fölé kerekedhessék, az ellen tiltakozik. (Helyeslés.) Pártolja Eszterházy módosítványát, de ha az nem fogadhatnák el, úgy a nyomtatvány legyen magyar, horvát és francia és a horvát tisztviselő horvátul állítsa ki az utlevelet.

Bánffy Dezső báró a magyar állam egységére való tekintettel külön módosítást ad be és pedig azt, hogy a horvátországi utleveleket is csak magyar és francia nyelven állíthassák ki. Prónayval szemben azt vitatja, hogy a politikában is szükségese az érzelmek, A sovinizmus nélkül nagy államot építeni lehetetlen. Hivatkozik e tekintetben Bismarckra aki éppen sovinizmussal teremtette meg a nagy német államot. Az érzelmeknek tehát igenis uralkodni kell a politikában, mert csak akkor, ha soviniztikusok vagyunk, tudjuk megteremteni a magyar nemzeti államot. Csak akkor, ha módosítását nem fogadnák el, fogadja el a már beadott módosításokat.

Elnök a vitát bezárja.

Széll Kálmán miniszterelnök: Szintén azt tartja, hogy az érzelmeket a politikából kizárni nem lehet. De itt adott szóról, írott egyezségről, írott szerződésről megfeleldkezni nem szabad, már pedig itt adott szóról és írott megegyezésről van szó.

A törvény ugyanis azt mondja, hogy az utlevelek végrehajtása Horvátországot illeti meg. Hosszabban polemizál Prónayval és kimutatja, hogy az álláspontja helyes.

Igenis elismeri, hogy az utleveleket ő felsege nevében állítja ki, de meg ebből nem következik az, hogy az utlevél magyarul állítsák ki. A magyar törvényhozás nyelve csak fontosabb, mint egy passzus és mégis meg van engedve,

hogy a horvátok horvátul is beszéljenek. Kéri az eredeti szakasz elfogadását. (Élénk helyeslés.)

Következett a szavazás.

Bánffy indítványát nagy többséggel elvetették.

Eszterházy János módosítására névszerinti szavazást kért, és 43 szóval 23 ellenében azt elvetették és végül az eredeti szakaszt fogadták el nagy többséggel.

Ezután az utlevéljavaslatot a főrendiház elfogadta.

A többi javaslatot minden vita nélkül elfogadták.

EGYHÁZ és ISKOLA.

A negyedik protestáns estély. A debreceni hittanhallgató ifjuság önképző társulata a jövő, február hónap 1-én a főiskola dísztermében tartja negyedik protestáns estélyét délután 5 órakor. Az estélyre a meghívókat, melyek belépőjeggyel szolgálnak már kibocsájtották. Az estély műsora a következő lesz:

1. Esti himnus Bethoventól. Előadja a főiskolai énekkar.

2. A protestantizmus és a nők. Irta és felolvassa: Csiky Lajos theologiai tanár.

3. Anna keserve. Irta: Jókai Mór. Szavalja: Szüts Margit urhölgy.

4. Aufenthalt Schubert-től. Éneklő: Hajdu László joghallgató, zongorán kíséri Balogh István joghallgató.

5. Felolvas Ujlaki Miklós a hittan-szaki önképző társulat alelnöke.

6. Bihari érzélgője, cimbalmon előadja: Bernáth Gizella urhölgy.

7. A XLVI. Zsolt. 1 verse. Előadja a főiskolai énekkar.

KÖZIGAZGATÁS.

× **A felügyelő-bizottság elforrése.** Annak idején, mikor Debrecen város házipénztárában zavarok voltak, Debrecen város közönsége, felelőssége tudatában — a városi törvényhatósági bizottság tagjaiból felügyelő-bizottságot választott. Most azonban, hogy a zavarok rendbe jöttek, a jog- és pénzügyi-bizottság több tagja abban a nézetben volt, hogy a felügyelő-bizottságra többé nincs szükség, miután a jog- és pénzügyi-bizottság a nélkül is gyakorolja a kellő ellenőrzést. Debrecen város tanácsa tegnapi ülésében szintén a mellett foglalt álláspontot, hogy a felügyelő-bizottságot el kell törölni. Ebben a kérdésben különben a holnapi közgyűlés fog határozni, miután a múlt évre választott felügyelő-bizottság tagjainak a megbízása lejárt és most vagy új tagokat kell választani, vagy mint feleslegesnek bizonyult intézményt be kell szüntetni a felügyelő-bizottságot.

× **Állategészségügyi szabályrendelet.** A miniszter felhívta annak idején Debrecen városát, hogy állategészségügyi szempontból alkosson szabályrendeletet. Debrecen város azonban ezt feleslegesnek tartotta s hivatkozott a legeltetési szabályrendeletre, a melyben a szükséges állategészségügyi rendeletek benfoglaltatnak. Addig míg a Hortobágy kérdése

meg nem lesz oldva — miután a jelenlegi viszonyoknak ez a rendelet teljesen megfelelő, nem fog a város külön állat-egészségügyi szabályrendeleteket alkotni. Ezt a határozatot jóváhagyta a miniszter is.

H I R E K.

Napló.

Iparmúzeum, nyitva minden vasárnap és ünnep napon d. e 9—12-ig.

Jan. 29. Városi rendes közgyűlés.

Jan 31. A jótékony nőegylet tombola-estéje Arany Bika.

Febr. 1. Az iparos kör bálja. Arany Bika.

Febr. 5. A keresk, és iparkamara közgyűlése.

Febr. 7. A vörös kereszt egylet bálja. Arany Bika.

Feb. 14. A műpártoló egyesület művészestéje Arany Bika.

Feb. 15. Az iparos ifjuság tánemulatsága. Arany Bika.

Febr. 21. A függetlenségi párt estéje. Arany Bika.

Febr. 22. Evang. filléregylet tea-estéje.

* **Mitrovics Gyula temetése.** Tegnap délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra a debreceni ev. ref. egyház lelkészének Mitrovics Gyulának hamvait. A gyászháznál Görömbey Péter nagy-kállói lelkész, a felső szabolcsi egyházmegye esperese tartott hatásos, igaz érzésekkel telt gyászbeszédet. A főiskolai énekgyászéneke után a Kossuth-utcai templomba vonult a menet, majd a Kossuth-utcai temetőbe, hol a sírnál dr. Erdős József theologiai tanár imája után dr. Novák Lajos a sárospataki theologia főiskola tanára, Mitrovics volt tanártársa tartott gyönyörű bucsuztató beszédet, könnyekre fakasztva a gyászoló közönséget. Ezután elhantolták a halottat.

Debrecen részvéte nagy mértékben nyilvánult meg Mitrovics Gyula temetésén. Ott volt Debrecennek majd minden egyházi és polgári előkelősége. A gyászoló közönség sorában láttuk Kiss Aron ev. ref. püspököt, Wolafka Nándor róm. kath. v. püspököt, Dégenfeld József gróf főgondnokot, a presbiteriumot teljes számban, a városi tanácsot élén Kovács József polgármesterrel, a jogakadémia és theologia összes tanárait, a sárospataki főiskola 8 tagu küldöttségét, a főiskola ifjuságot, s számos testületet és hatóságot. A résztvevő közönség valóságos emberáradatban kísérte az elhunyt lelkész koporsóját.

* **A polgármester vacsorája.** Kovács József polgármester e hónap 29-én, az e napon tartandó városi közgyűlés után a törvényhatósági bizottság tagjai és a tisztviselőkar részére vacsorát ad a Bika szálló dísztermében. — Az este 8 órakor kezdődő vacsorára tegnap küldték széjjel a meghívókat.

* **Elütötte a vonat.** Tegnap megirtuk hogy Nagy Lajos vaggongyári munkást a Pavillon laktanya mögött levő vasuti átjárónál elütötte a Szerenes felé haladó

vonat. Megirtuk azt is hogy a súlyosan megsérült embert beszállították a köz-kórházba. Mint most értesülünk a szerencsétlenül járt munkás tegnap reggelre meghalt. Ez ügyben a kir. ügyészség vizsgálatot tartott a helyszínen is, de a vizsgálatot be kellett szüntetni, miután megállapították, hogy Nagy Lajos haláláért a felelőség senkit sem terhel.

* **Vonatkisiklás.** A Tisza-Füredről érkező vonatot tegnap reggel hiába várták a debreceniek. Közel 7 óra múlva, 9 óra tájban robogott be a pályaházba csak. A késedelem oka pedig nem az időjárás volt ez alkalommal, és kivételesen, hanem mert a vonat egyik kocsija Debrecen alatt a Látókép csárdánál kisiklott. Jó időbe került míg a kocsit újból el tudták helyezni a sínekben.

* **Halálos baleset.** A napokban jelentettük, hogy egy Lipusz József nevű vasuti ablaktisztító a vasuti várótermek egyikében leesett a létráról és súlyos sérüléseket szenvedett. Mint most értesítenek bennünket közel egy heti kínos szenvedések után a szegény ember a köz-kórházban kapott sérüléseibe belehalt.

* **Az ipartestületi előljárási ülés.** Holnap csütörtök délután 4 órakor tartja meg az ipartestület előljárási ülése január havi gyűlését Tóth Kálmán ipartestületi elnök vezetése mellett. A gyűlésnek rendkívül fontos tárgyai lesznek, így az ipartestület 1902 évi működéséről szóló jelentés, a zárszámadás stb.

* **Új körorvos.** A mike-péresi, alsó és felső józsi körorvosi állást tegnap töltötték be választás útján. Az érdekelt községek egyhangulag dr. Gáspár Géza orvost választották meg. Dr. Gáspár már régebb idő óta végezte ebben a körzetben a körorvosi teendőket mint t. körorvos, s hogy lelkiismeretesen annak bizonyította, a tegnapi egyhangú választás.

* **Páholycok a történelmi hangversenyre.** A Debreceni Dalegylet február 5-én tartandó történelmi hangversenyére máris oly nagy érdeklődés mutatkozik, hogy a rendezőség, eltérve a régi szokástól — a Bika szálló dísztermének páholyait is kiadja. A páholyjegyek Szentkirályi Tivadar ur. üzletében várhatóak 5 koronáért. E páholy jegyek a pártoló tagok érdekeit nem érintik.

* **Kunz Ignác meghalt.** Kunz Ignác, a kolozsvári egyetem nagytudományu politika tanára meghalt. Halálát egyrészt mint a tudomány néhezzen pótolható veszteségét tolmácsoljuk, másrészt mint oly tény, mely rendkívül érdekli a szigorlatokra készülő végzett jogászokat a politikai vizsgáztatás körül beállott változás miatt.

* **A vadászati idény vége.** Még négy nap s Nimród fiai szegre akasztják a gondosan bevazelinézett puskákat, nyugalomba helyezik a bőr-harisnyákat s benaftalinozzák sok gombbal és sok zsebbel ellátott Loden-vadászruháikat. Négy nap múlva ugyanis vége a nyulvadászatoknak. A csemetéikért aggódó nyulmák és nyul tatók körmeiken számlálják a napokat, hány nap múlva köszönt be az áldott február elseje. Kár, hogy a nyulak nem olvasgatják a Szabadságot. Mert akkor máris nyugodtan baktatnának a havas szántóföldeken — a debreceni vadásztársaság nem rendez több vadászatot.

* **A menetjegyek és igazolványok felmutatása.** A máv. igazgatósága a következő hivatalos értesítést adta ki: A me-

netjegyekkel történt számos visszaélés szükségessé tette, hogy a jegyek és egyéb igazolványoknak ellenőrzését fokozottabb mérvben a legbehatóbb módon eszközöltessék és ez érdekből az üzlet-szabályzat 21. §-ában illetve annak II-ik póthatározmányában foglalt határozmányoknak feltétlenül érvényt szerezzünk.

Érdekelt közegeinket, ugymint a kapusokat, a jegyvizsgáló kalauzokat és ellenőröket szigorúan utasítottuk, hogy az utazó igazolványoknak és pedig ugy az egyszeri utazásra szóló, mint az időszakos vagy állandó érvénnyel bíró (szabad bérlet stb.) jegyeknek előmutatását, a várótermekbe, illetve a pályaudvarra való belépésnél és utközben a vonatokban mindenkitől — kivétel nélkül — feltétlenül követeljük, továbbá elrendeltük, hogy mindenkor megköveteljük azt, miszerint az utasok a pályaudvarok elhagyása előtt a további utazásra még érvényes utazó igazolványukat felmutassák és a további utazásra már nem érvényes utazó igazolványukat a jegyelszedőknek átadják.

Midőn a fentebbiekre s arra is, hogy a külföldön hasonló szigorú intézkedések állanak fenn, — az utazó közönséget figyelmeztetjük, egyuttal kérjük, hogy a menetigazolványt — idővesztés és egyéb a menetjegy előkeresésével járó kellemetlenség kikerülése végett — saját érdekében kéznél tartani és közegeinknek a menetjegyek előmutatására irányuló köteleességszerű felhívásnak ellenvetés nélkül megfelelni sziveskedjék. Budapest, 1903. január 26 án. Az igazgatóság.

* **Százéves püspökség.** A jövő 1904-ben lesz száz éve, hogy a szatmári püspökséget az egri érsekségből kiszakították s önálló püspökséggé szervezték. E százéves jubileumra a készülődések már megkezdődtek, amennyiben — mint levelezőnk írja — Meszlenyi Gyula püspök a székesegyházat teljesen renováltatja, az egyházmegye történetét megírattja s nagyobb alapítványt tesz a százéves évforduló emlékére.

* **Tüzoltói felszerelések a kaszárnyában.** A honvédelmi miniszter rendeletei küldött a helyben állomásozó honvédekre parancsnokságához, hogy kérjék a várost a kaszárnyákban levő tüzoltó szereknek a szükséghez képest való kiegészítésére. A város ugyanis mikor felépítette a kaszárnyákat ellátta azokat a szükséges tüzoltó szerekkel s beszállította mindazon szerszámokat, a melyeket annakidején a miniszter előírt. Most katonáék ezeket a tüzoltó felszerelések részben ujjakkal akarják kicserélni, részben pedig pótolni akarják. Azonban a város, — a megejtett helyszíni vizsgálat eredménye szerint — a követeléseket nem hajlandó teljesíteni. Mindössze a honvédegyalagsági laktanya udvarán furrat egy kutat.

* **Áthelyezés.** A vallás és közoktatás miniszter Velkey Zoltán hajdu-szoboszlói állami polgári iskolai rendes tanítót áthelyezte a breznóbányai állami polgári iskolához.

* **Halálozások.** A tegnapi nap folyamán következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalnál. Rubi Erzsébet ev. ref. 2 éves, Nagy Lajos róm. kath. 29 éves, Meszarik József ev. ref. 24 éves, Lipner József róm. kath. 20 éves

Oláh Irén Anna róm. kath. 10 hónapos, Soldos László ev. ref. 17 éves. Szücs Julianna ev. ref. 11 hónapos, Szabó István 10 éves.

* **Elveszett karikagyűrű.** A jeggyűrű elvesztéséhez sok babona fűződik s az anyagi káron kívül más szempontból is kellemetlen a karikagyűrű elvesztése a károsra. Ilyen jeggyűrűt veszített el egy úri ember tegnap az Angolkirálynő szállótól a Bika kávéházig s nagyon kéri a megtalálót, hogy szolgáltassa be azt a bünygyi osztálynál, a hol is az elveszett jeggyűrű aranyértékének megfelelő jutalomban fog részesülni.

* **Távíróhivatal csengő nélkül.** A debreceni távíróhivatal távirat feladó osztályánál sok bosszúságot okoz a táviratozó közönségnek az a sajnálatos körülmény hogy a feladó hivatal (pénztár) közötti falon nincs villamos csengő. Valami régen elromlott villamos csengő romjai látszanak csak a tejüveges ablak mellett így azután azon jóízű emberek, akik nem tartják illendőnek az át nem látszó üveg ablakon bekopogtatni a pénztárosnak, vagy kezelőnek, ott várakozhatnak a hideg időben fűtetlen szobában míg a hivatalban valaki, észreveszi. A hozzánk több oldalról érkezett panasz folytán felhívjuk erre a körülményre Csath Zsigmond felügyelő ur figyelmét s ismerve az ő páratlan ügybuzgalmát és gondosságát, reméljük, hogy villamos csengőben nem lesz hiány.

* **A párbaj ellen.** A mai felvilágosodott korszak meg hozza a párbajmánia régen és várva-várt alkonyodását. Győrtől már megalakult a párbajellenes liga s tagjainak száma nap-nap után szaporodik. Budapesten is értekezletet tartottak a legelőkelőbb körök, hogy csatlakozhassanak a párbajellenes mozgalomhoz s egy szűkebb körű bizottságot alakítottak a liga szervezése céljából. Csak épen Debrecen hallgat, holott rég elérkezett az idő, hogy lerázzuk magunkról a bűnös előítéletek nyílgát s felszabadítsuk a művelt társadalmát egy középkori ostoba intézmény jobbágysága alól.

* **Talált komp.** A talált tárgyak között nagyságánál fogva nem mindennapi a tiszta eszei lelet. A tiszta eszei révén csak egy kompot fogtak ki a Tiszából, melyet valahonnan a felsőbb megyékből szakított el a megdagadt folyó. Most várják a csegeiek, ki jelentkezik a megváltult kompért.

* **A haszonlatlan lép.** Egy fiatal orvosunkról mesélik ezt az anekdotát. A szigorlaton a tanár megkérdezte tőle, mi esoda élettani szerepe és hivatása van a lépnek.

A vizsgáló jelölt egy ideig habozott a felelettel, de aztán mégis csak kibökte:

— Tudtam tanár ur kérem, de most olyan nagy zavarban vagyok, hogy úgy elfeledtem, mintha sohase tudtam volna.

Erre az aggodalmasan elmondott mentegetőzésre a tudós tanár egész komoly arccal jegyezte meg:

— Szerencsétlen ember! Micsoda szolgálatot tehetett volna ön a tudományra. Ön az egyetlen ember, aki erre a kérdésre meg tudott volna felelni és most ön is elfelejtette.

Ez az anekdota most azért jutott eszünkbe, mert egy bécsi lapban azt a hírt olvassuk, hogy a Rudolf-kórházban egy 73 éves asszonyt beucoltak föl, a

kinek nem volt lépe. Zuckerland tanár úgy vélekedik az esetről, hogy az asszony lép nélkül is született, tehát nem szervi degenerációról van szó. Ez a kör eset tehát nagyon határozottan amellet a föltevés mellett szól, hogy a lépnek egyáltalán nincs is fontosabb élettani hivatása a szervezetben.

* **Turfangos bolti tolvaj.** Az ugynevezett vásárló tolvaj nem új alakja a tolvaj világnak s egyesek igen szépen meg is tudnak élni ebből a veszedelmes foglalkozásból. Végig járják a boltokat, válogatnak az árukban s e közben egyes tárgyakat zsebrevágnak, a nélkül, hogy megfizetnének érte. Ilyen vásárló tolvajt tartóztatott le tegnap a debreceni rendőrség a Boros testvérek boltjában, a hol kendőre alkudozott s e közben a téli kabátja alá dugott több kendőt Borók Rákhel vidéki asszony.

x **Ücsöső Lajos** fűszerüzletében egy jó házból való — 14 éves fiu felvétetik tanulóknak.

SZÍNHÁZ.

Színházi műsor:

Jan. 28. szerdán: *Monna Vanna*, színmű. Először, C.

Jan. 29. esütörtökön: *Monna Vanna* színmű. A.

Jan. 30. pénteken: *Bányamester* daljáték B.

Jan. 31. szombaton: *Bányamester* daljáték. C.

Febr. 1. Vasárnap: délután *Gésák*, énekes játék, este *Endre és Johanna*, történelmi színmű.

— (**Monna Vanna.**) Ma este kerül bemutatásra *Malterlinck* hamar híressé vált színműve *Monna Vanna*, melyet a Nemzeti Színházban egyre fokozódó rendkívüli sikerrel játszanak. Kolozsvárt is egymás után négyszer adták és mind a négy előadásra az összes jegyeket előre elkaptokdták. A vidéki valamennyi színházának műsorán ott szerepel ezen a héten *Monna Vanna*. Nálunk a darabhoz szép új díszleteket festett *Gyöngyvössy* Viktor. A színmű szereposztása a következő:

Guidó Colonna, a pirai csapatok parancsnoka: Klenovits György. Marco Colonna: Sebestyén Géza. Giovanna (Monna Vanna) Jeszenszkyne Cs. Irén. Prinzivalle a pirenzi hadak kapitánya; Palágyi Lajos. Borso hadnagy; Szilágyi Áladár. Torelló: Nagy Dezső. Trivulzio Farkas Béla. Vedio: Virágháti Lajos. Az első és utolsó felvonás Pizában, a második felvonás Prinzivalle sátrában játszik.

— (**Virágos színházi bírálat.**) Egyik vidéki napilap színházi rovatában olvassuk a következő felette mulatságos rajongást egy énekesnőről, akit nemrég a debreceni közönség is nagyon kedvelt.

Ha a művészet napsugár, mely szende fényvel bevilágít a kenyéért való szüntelen küzdelemben elgyötört lelünkbe: a szép mezében fényforrása az élet valamennyi gyönyögre legnagyobb, legmagasztosabb

és legszebbikének, a jövőnek hite, kultusza, vallása, — ragyogó napja, mely bearanyozza gondolatvilágunkat, bálványunk, kihez a tömjén füstje száll fel: . . . (ide van írva a művészneve vastag betűkkel, de mi kihagyjuk, mert nem akarjuk őt megbántani. Szerk.)

A művészetnek egész eszméjét ki lehetne magyarázni abból az érzésből, melyet már csak megjelenése majd játéka és éneke reánk gyakorol Mintha édes álmok kergetődnének szemünk előtt, légiés tünéménynyé varázsolnák alakját a báj, mely előmlik rajta és hangjában tulvilági zene szólna meg.

Ah, Ó valóban pazar fényben csillogtatta tegnap művészetét. Fájdalom mi csak néhány szóban röhajtuk le hálánkat érte. Ezt is félre tesszük, nem akarunk a művészetek egyikében sem kontárkodni. S ne hogy ismétlésekbe essünk, megelégedünk ennyivel.

A többiek mind jól játszottak.

TAVIRATOK.

Bartha Miklós sajtópöre.

Saját tudósítónk távirata.

Budapest, jan. 27.

A fővárosban megjelenő *Magyar Szó* 1900 év december hó 30-án kiadott számában *Reflexiók* címmel egy cikket közölt a melyben súlyos támadások foglaltattak Bartha Miklós ellen.

Íme egy kis szemelvény a cikkek-ből:

„Gondoljunk csak Bartha Miklóstra, akiről csak az imént mondták ki egy szocialista gyűlésen, hogy minő számszerinti összeggel kenyerezte őt le Széll Kálmán? Kimondták róla, hogy váltók formalitásai között 80.000 koronát kapott a függetlenségi-párt elnöke a miniszterelnök urtól.“

Majd így folytatta:

„A képviselőház összesége lehet talán olyan színvonalu, mint Bartha Miklós, de annál alább valóbb már nem lehet.“

„Ez a Bartha Miklós állandó pimaszkodásokat tűzött a nagy B.-vel, „Bukott“-nak írott Bánffyval.“

„A komiszkodásnak tehát saját maga létmivoltának minden skáláját napról-napra leénekelte ez az ur!“

Bartha Miklós ezért a cikkért sajtópört indított a Magyar Szó ellen, mely a cikk szerzőjéül Zsoldos Lászlót nevezte meg.

Ma tárgyalta az ügyet a budapesti törvényszék sajtóbírósa. A tárgyaláson Bartha Miklós jogi képviselője Visontai Soma, Zsoldos László védője pedig dr. Keszits Antal volt.

A bíróság a valódiság bizonyítását megengedte vádlottnak, a ki azt igyekezett bizonyítani, hogy panaszos a vádakra s a súlyos támadásokra rá szolgált, Különösen pedig azt, hogy Bartha Miklós tollát nem a meggyőződés és igazságszeretet vezette, hanem az anyagi haszon s hogy ellenzéki politikus voltára tekintet nélkül a kormánypárti sajtót is szolgálta.

Délután megjelent a tárgyaló teremben Széll Kálmán miniszterelnök.

Elnök: Igénybe vette Bartha Miklós a miniszterelnök ur intencióját valamikor pénzkölesön szerzésére is.

Szell Kálmán: Egyáltalán váltókezese nem voltam senkinek, nem is leszek.

Visontai Soma védő: Tud-e valamit miniszterelnök ur a kormánypart és az ellenzék paktumáról, melynek egyik titkos pontja volt Bartha Miklós pénzügyeinek a rendezése?

Szell Kálmán: Ilyen paktumról nem tudok.

A miniszterelnököt kihallgatása után megeskette a törvényt.

Ezzel a bizonyítási eljárás véget ért s a perbeszédre került a sor.

A sajtó bíróság ezek után **Zsoldos Lászlót egy hónapi fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte** s kötelezte az ítéletnek a *Magyar Szó* c. lapban való közétételére.

Vádlott semmisségi panaszt jelentett be az ítélet ellen.

Venezuela.

Washington, jan. 27. Hír szerint Bowen Venezuela nevében a puerto cabellói és la guayrai vámbevételeknek 30 százalékat fogja felajánlani biztosítékul. A vámokat vegyes bizottság fogja szedni — amelyben mindegyik hatalmasság egy-egy képviselőt fog kiküldeni.

Karakasz, jan. 27. Kormánykörökből származó közlés szerint a venezuelai kikötők elzárása 28-án megszűnik.

Gabonatózsde.

Budapest, január 27. (Saját tudósítók távirata.) Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátolt. Nyugodt irányzat mellett 16.000 méter-mázsa került forgalomba változatlan áron. Egyébb gabonanemek változatlanok. Idő: ködös.

Buza áprilisra	7.64—65.
Rozs áprilisra	6.64—65.
Zab áprilisra	6.12—13.
Tengeri májusra	5.84—85.
Repece augusztusra	11.75—85.

BUDAPESTI TUDÓSÍTÁS.

A Dunáról. A Duna tegnap óta a fővárosnál 15 centimétert emelkedett s mai magassága 246 centiméter. A jégviszonyokban semmi változás nem történt, a bajai jégtorlasz változatlanul áll s a hőmérsék 10 és zérus alatt váltakozik. A mellékfolyók jég és vízviszonyai változatlanok.

Elrabolt kis leány. Barina Mihály fővárosi napszámos feleségének volt egy 4 éves gyönyörű kis leánykája. Két falusi asszonynak nagyon megtetszett a kis leány s kérték, hogy — tekintettel nehéz megélhetési viszonyaira — adja nekik örökségbe. Barináné azonban nem akart megválni a gyerektől. A két falusi asszony tehát, — mint a vizsgálat megállapította — elrabolta a kis leányt, míg az anyja munkában volt hazulról. A csendőrök keresik a gyermekrablókat.

Székelyek kivándorlása. Egy székelyudvarhelyi hírből értesülünk, hogy a székelyek körében nagy számmal készülődnek a bur földre. A szegény székely néposztály helyzete óráról-órara tarthatatlanabb. Kereseti forrása alig van és ha akad is egy kis munkája, tekintve az általános drágaságot és a munkabér csekély, alacsony voltát, ez épen csak az éhhaláltól menti meg. Arra pedig mindig

akad élelmes vállalkozó, hogy mások szorongatott helyzetét a maga előnyére kizsákmányolja. Így a magyarországi köznyomor is megteremtette — a kivándorlásra csábító ügynököket, a kik aranyhegyet, tejbent, vajban, halban gazdag földet ígérnek a nyomorral küzdő népnek és csalogatják az idegenbe: egy *uj hazába*. Tudvalevőleg Amerika már sokat veszítvén nimbusából és talán nincs hazánkban megye, falu, tanya, ahonnan ember meg ne járta volna — szomorú tapasztalatokkal és még szomorubb csalódásokkal térve vissza s így az élelmes ügynökök más világrészben festik le Kánaán országát. Az angol-bur háború pusztításai jó ürügyül szolgálnak erre. A romboló dum-dumok, a robbantó dinamitok lerombolták Afrika leggazdagabb részét és — az ügynökök szerint — munkabíró emberek kezére ott ezidő szerint nagy szükség van, hogy a rombolás helyén újból alkossanak. Elhíthetik, hogy a szegény munkás verejtékét — arannyal fizetik meg és a székelység hisz a csábításnak és tömegesen készül Afrikába, a bur földön új hazát, boldogulást keresni.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

IPARÜGYEK.

A debreceni kefégyártás tarifa-kérdése. A debreceni kefégyártóipar minden állami segély nélkül uttörő munkát végzett. Az ezen gyárak által előállított cikkek egész Európában a legjobb hírnévnek örvendenek. Ezekre a vállalatokra is ránehezedett azonban az osztrák verseny sulya és azért az érdekelt gyárosok több ízben fordultak a kereskedelmi minisztériumhoz, kérve, hogy azt a visszásságot, mely a vasúti tarifákban a kefégyártmányok tekintetében fennáll, enyhítse. A kérést azonban nem teljesítették, mert a szóban lévő cikk magas értékénél fogva a szállítási díj a gyártmányok kelendőségére és forgalomba hozatalára nézve befolyást amugy sem gyakorolhat. Ez a megokolás azonban egyáltalában nem helyt álló. A kérdéses iparág viszonyainak behatóbb tanulmányozása kétségkívül rávezette volna a miniszteriumot, hogy a mi a kérdéses gyárakban finomáru készül — olyan, amely a magasabb tarifát elbirja — az alig nyom a latban és a gyárak összforgalmának alig néhány százalékat teszi, míg a gyár által előállított többi cikk 9 tizedrésze a szelrőzsa minden irányában 200 kilométernyi vonalon túl küldetik szét és csak a legolcsóbb tarifák mellett versenyképes. — Hogy ezt az állapotot némileg szemléltethetővé tegyük, utalunk arra, hogy itt egyebek között oly árukról is van szó, melyeknek tucatját 2 kor 10 fillérrel veszik a nagy kiviteli cégek és amely árból a közvetítő még engedményeket követel. Egy tucat kefe 2 kor. 10 fillérnyi ára bizodýára nem olyan magas érték, melyről el lehetne mondani, amit a kereskedelemügyi minisztérium idézett leiratában állít, hogy a tarifa a gyártmányok exportképességére befolyással nincs, mert az egy-egy ládára eső néhány krajcárnyi különbség az üzlet megkötését lehetővé vagy lehetetlenné teszi.

KERESKEDELMI ÜGYEK.

Érdekes régi rőpirat. A debreceni kereskedő társulat irattárában egy — a magyar kereskedelem történetéhez is becses adatokat szolgáltató — 18-ik századbeli rőpiratot találtak, melyet 1790. évben a pesti polgári kereskedő társaság bocsátott közre „Beschwerden und Ohnmaesgeblicher Vorschlag, wie dem Handel in Ungarn aufzuhelfen wäre“ cím alatt. E rőpiratot a kibocsátó társaság azzal a felhívással küldötte meg a hazai kereskedő társaságoknak, adjanak felhatalmazást arra, hogy az abban foglaltakat a hazai összes kereskedőség nevében terjeszthesse a magyar országgyűlés elé. Azok a sérelmek, melyeket a rőpirat felpanaszol, sok tekintetben ma is fennállanak. Különösen kiemeli, hogy a magyar kereskedelem fejlődésének legfőbb akadályát a bécsi udvari kancellária kereskedelmi politikája képezi, Magyarország teljesen ki van szolgáltatva Ausztria kereskedelmének, a külkereskedelmet egészen Ausztria főleg Bécs tartja kezében, a magyar kereskedő külföldi árukhoz csak Bécsen keresztül juthat, a főnemesség központját Bécs képezi, szükségletét ott szerzi be, a magyar kereskedőnek csak a hulladék jut. Az osztrák, cseh és morva kereskedők az iparosok minden kigondolható kedvezésben részesülnek, míg a magyar kereskedő és iparos teljesen háttérbe van szorítva. A sérelmek orvoslására nyilvános tőzsdét, önálló magyar bankot és önálló vámterületeket követel.

Kamarák értekezlete. A közelebb parlamenti tárgyalás alá kerülő polgári perrendtartás 34-ik §-a tudvalevőleg megakarja szorítani a kereskedők és iparosok könyvkivonati alapon álló peres jogait. Az üzleti világ ezen sérelme tárgyában a budapesti kamara e hónap 25-ikére közös értekezletre hívta meg a hazai kamarák képviselőit. Kamaráinkat az értekezleten Szabó Kálmán elnök és Szávay Gyula titkár képviselte. Megjelentek az összes kamarák küldöttei és alaposan megvitaták a kérdést s megállapodtak abban, hogy az említett megszorítás ellen mozgalmat indítanak.

IPARTESTÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

A debreceni ipartestület e hónap 29-én tartja meg rendes havi előjárósági gyűlését, melyen tárgyalás alá fog kerülni a múlt évi zárszámadás és mérleg, ez ülésen terjeszti elő az elnökség a testület múlt évi működéséről szóló jelentését is. Itt fog továbbá határozni a felett, hogy az „Orsz. ipartestületi szövetség“-be lép-e? Tekintettel a nagy tárgysorozatra, az előjárósági ülés előreláthatólag két napig is el fog tartani. — **A debreceni hentesek és mészárosok** egy része belépven az ipartestületi „Hitelszövetkezet“ kötelékébe, a szövetkezet szakcsoportja cég alatt pályázott a vágóhídi jégszállításra. Ezen szakcsoport célja, hogy a debreceni hentesek és mészárosok jéghiányt ne szenvedjenek és hogy jégszükségletüket az eddiginél sokkal olcsóbb áron szerezhesék be. — **Az iparkör** idei téli táncvigalmát f. év február hó 1-én tartja a Bika szálloda disztermében. Ugyanitt tartja meg az iparos ifjuság önképző egylete is szokásos farsangi táncvigalmát február hó 15-én. — **Az ipartestület** rendes évi közgyűlésének határidejét valószínűleg február hó 22-ikére fogja az e hó 29-iki előjárósági ülés megállapítani, — **Ruha-**

szabászati tanfolyam. A kereskedelemügyi miniszter által városunkban engedélyezett szabó szabászi szaktanfolyamra a debreceni ipartestületnél ez ideig huszan jelentkeztek s így a tanfolyam kellő számú tagokkal rendelkezvén, az ez év nyarán meg lesz tartható.

MULATSÁG.

Postások mulatsága. A debreceni m. kir. posta és távirtda alisztek és szolgák segélyző és temetkezési egyletük javára február 14-én, szombaton, a korona dísztermében táncvigalmat rendeznek. Belépődíj személyenként 2 kor, család-jegy 3 személyre 4 korona. A mulatság este 8 órakor kezdődik, a zenét Kiss Béla jó nevű zenekara szolgáltatja. Felülfizetéseket, tekintettel a jótékony célra, köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz a rendezőség. A mulatságra nagyon ügyes, kedves és jellemző táncrendeket készítettek a postások, kikből a rendezőség következőképen alakult meg:

Merzsák Gyula elnök, Vécsey Sándor háznagy, I. Kovács János, alelnök, Kákes Mihály pénztárnok, Boros György ellenőr, Gyöngyösi Ferenc ellenőr, Csorba József jegyző. Rendező bizottsági tagok: Bartha József, Balla József, Bagosi Péter Pál, Barcag Albert, Erdei József, Farkas Gábor, Fegyveres Sándor, Gulyás István, Harsányi János, Illó János, Kopányi L., Kovács József, Kovács János, Kirvan László, Krón József, Kucik Mihály, Nagy István, Nagy Imre, Major Gábor, Makai József, Nagy Ferenc, Nagy András, Romáucky Ede, Sallai János, Sárándi B., Schindler Ede, Szőke Imre, Szabó Bálint, Szilágyi Zsigmond, Szilva Odón, Szina Sándor, Szőnyi Sándor, Szabó Lajos, Tóth István, Tar József, Tóth András, Vince Bálint.

Regénycsarnok.

A VÁTYI HARANGOK.

A Szabadság számára írta: *Zollán Vilmos.*

A harang szélén gyönyörű tölgylevélkoszoru futott körül. Belül pedig szépen vésett betűkkel ez volt olvasható: Isten dicsőségére adományozta Hárs András. — Ez volt a Mária harang.

A középső harangon keresztelő szent-János képe volt látható. A mint az Üdvözítőt vízzel leönti a folyóban. Ez volt a szent-János harang.

A legkisebb harangon végre Szent András képe volt kifaragva. Evvel harangoznak Vátyon a haldoklóra, s ha megkondul, azt kérdezik egymástól az emberek: Kire szól a a Szent András harangja?

A Vátyi plebánián nagy volt a sürgős forgás. Deputáció járt a faluba a püspöknél, s ez kegyelmesen megígérte, hogy eljön Vátyra, fölszenteli az új harangokat. Kivüle és kíséretén kívül még magas vendégeket az alispánt, az ilvai grófot, a megye tisztikarát, a környékbeli plebánosokat is meghívták. Az ünnepi ebédre hivatalos volt Hárs András uram is leányával, a szép, a halvány Eszterrel.

Végre eljött a várva várt nap. Az egész falu ünnepi díszben állott. A torony lombfüzérrel és zászlókkal volt díszítve, a templom előtti tere, megkoszorúzott álványon álltak a harangok.

A püspököt a templom előtt várta a falu népe.

Mikor kocsija megérkezett, fehérbe öltözött leánykák virágokat szórtak utjára. Azután elkezdődött a szertartás. A püspök fényes segédlettel fölszentelte a harangokat s utánna misét mondott a templomban. Ugy volt a terv, hogy a harangokat nyomban a fölszentelés után fölhúzzák a toronyba s mikor a püspök délután eltávozik a faluból, először harangoznak velük.

Hárs András uram is jelen volt a szertartáson s a plebános bemutatja a püspöknek; a ki szívélyesen kezét szorította vele s megdicsérte a templomnak ajándékozott szép harangokért. Az ebéd után azonban nem vett részt a molnár. Rosszszülöttet hozva fel okul a plebánus előtt, hazament leányával. Valami megmagyarázhatatlan rettegés fogta el. Nagyon félt attól a peretől, melyben a harangok először megfognak kondulni.

Az ünnepi ebéd délután négy órakor végződött. A püspök barátságosan elbucszott a jelelenlevőktől s kocsijába ült. Ebben a percben megkondult a toronyban a három új harang.

Az erős, tiszta hang csodás melódiában olvadva áthugott a levegőn s visszaverődött a távoli hegyeken. A mester valóban remekelt; ily szép harangszót még sohasem hallottak a vátyiak! Könnyes szemekkel, dobogó szívvel hallgatták az édes hangokat.

Hárs András pedig ez alatt valami csodás rettegéstől gyötörtetve üldögélt szobájában. Mikor megkondultak a harangok, ilyedten fölugrott. Tisztán hallotta, a mint a nagy harang erős, érces hangon a nevéet kiáltotta:

— Hárs András! Hárs András! Hárs András!
Azután megkondult a középső harang. Az meg folyton ezt mondta:
— Meggyilkolt! Meggyilkolt! Meggyilkolt!

(Folyt. köv.)

VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma szerdán, 1903. évi január 28-án
először:

Monna Vanna.

Dráma 3 felvonásban. Írta: Maurice Maeterlinck
Fordította: Abrányi Emil.

SZEMÉLYEK:

Güido Colonna, a pizai csapatok parancsnoka	Klenovits Gy.
Marco Colonna, Güidó atyja	Sebestyén Géza
Giovanna (Monna Vanna) Güidó felesége	Jeszenszky L.
Prinzivalle, a firenzi hadak kapitánya	Palágyi Lajos
Borso, hadnagy	Szilágyi Aladár
Torello, hadnagy	Nagy Dezső
Trivulzio, a flórenzi köztársaság biztosa	Farkas Béla
Vedő, a Prinzivalle titkárja	Virágháty Lajos

Holnap esütörtökön, január 29-én „A” bérletben:

Monna Vanna.

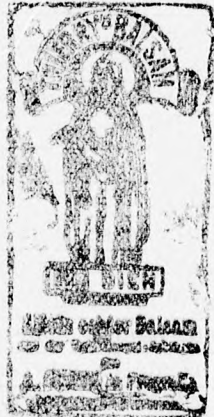
Dráma 3 felvonásban.

Egyedül valódi angol

Thierry A. gyógyszerész BALZSAMA.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva és véleményezve.

Az üvegek felszerelése a kereskedelmi védjegy törvényvédelme alatt áll.

Ez a balzsam belsőleg és külsőleg használ. — Ez a balzsam: 1. Felülmulhatatlanul hatékony gyógyszer a tüdő és mell minden betegségeiben, enyhíti a hurutot és megszünteti a váladékot, elállítja a fájdalmas köhögést és meggyógyítja az ilyen bajokat, még ha idülték is. 2. Kitűnően használ torokgyulladásnál, rekedtségnél és a torok minden betegségeiben stb. 3. Minden lázt alaposan megszüntet. 4. Meglehető gyorsan meggyógyítja a gyomorgörcsöt, kólikát és hasesikarást. 5. Gyöngéd székelést okoz és tisztítja a vért meg a veséket, megszünteti a lépkört és a mélabut és megerősíti az étvágyat és emésztést. 6. Kitűnően szolgál fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpohadásnál és minden fog- és szájbetegségeknél, megszünteti a felbőgést és a száj meg a gyomor rossz szagát. 7. Külső használatban csodás gyógyszert képez minden sebre, lázas kiütésekre, sipoly, szemölcsök, égett sebek, fagyott tagok, rüh, koszús bőrkütsések ellen, megszünteti a fejfájás, zugást, szaggatást, köszvény, fülfájást stb. Vigyázzni kell mindig a zöld apáca védjegyre, mely fent látható! Legbiztosabb védelem a hamisítások ellen, ha közvetlenül hozzadjuk a gyárból, eredeti karton-dobozokban; bérmentve bármely postaállomásra Ausztria-Magyarországon 13 kis., vagy 6 kettős üveg 4 korona. Bosznia-Hercegovinába 4 korona 60 fillér. Kevesebb nem küldetik. Küldés csak az összeg előre való utalványozása mellett.

Thierry A. gyógyszerész balzsama és centifolia kenőcse.

Ez a gyógyszerében felülmulhatatlan két szer soha sem romlik meg, hanem ellenkezőleg mentől öregebbek, annál értékesebbé és hatékonyabbakká válnak, sem fagy, sem meleg meg nem árt nekik, minél fogva minden évszakban használhatók. Csaknem mindig meghozzák a segélyt és sikert, legalább az orvos megérkezéig; természetesen sohasem szabad hamisítványokhoz vagy más hatástalan, ugyanevezett pótszerekhez nyulni, melyekért csak hiába dobjuk ki a pénzt, hanem forduljunk mindenkor csak ezen két rég kipróbált, kitűnő, olesó, megbízható, amellet teljesen ártalmatlan, világhírű szerhez, melyet minden eshetőségre készen, minden családban készletben kell tartani. Ahol nem lehet valódi minőségben, a valódiság minden ismérvével megkapni, ott rendeljék meg közvetlenül ily czim alatt:

An Apotheker A. Thierry LIMITED Schutzengel-Apotheke in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

Központi raktár Budapesten, Török József gyógyszerésznél, Zágrábban Mittelbach S. gyógyszerésznél és Bécsben Brady C. gyógyszerésznél.

Két I-ső emeleti s udvari szoba garzon lakásnak és egy bolthelyiség.
azonnal kiadó.

Értekezhetni lapunk kiadóhivatalában.

Kiadó lakás.

A Hunyady-utczában kiadó egy kényelmes uri lakás, áll: 2 utczai szoba, egy előszoba, 3 udvari szoba, egy kézi kamara, egy üveges folyosó, pincze koryha, kamara, pincze és mosó konyhából. Kiadó 1903 évi május 1-től. Évi bér 1200 korona.

Bővebb felvilágosítást ad a Kiadóhivatal.

Eladó,
18 Hekto törkö
jutányos áron.

Homok-kert 165 szám alatt

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni hogy

tatai tojás szén és finom porosz kőszén valamint kiraldi darabos szén

állandóan raktáron van és kérem becses rendelvényeiket.

Teljes tisztelettel

HEVESI GYULA

Piacz-utca 70. sz.

Megrendelések felvételnek:

Nagy féle dohánytőzsdében
Városháza,
Neuman féle dohánytőzsdében
Piacz-utca 2.

Eladó

Rudolf trónörökös
Osztrák-Magyar Monarchiaja.

Füzetekben német nyelven.

Egy negyed árban.

Kifogástalan, tiszta állapotban.

Czim megtudható a: Kiadóhivatalban

Örökös tavasz megkezdése.

Nemesak szép levágott virágok és kötött esokrok, de nagy mennyiségű eserepekben nyiló virágok is vannak állandóul készletben, u. m.: jáczintok, tulipánok, Primulok, Cyklamón, valamint cameliak és azaleák olcsó árban és nagy választékban.

A t. közönség b. pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Paczelt János,

mag- és virágkereskedő

Magy. kir. államvasutak igazgatóság.

7147/1903 számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak alulírott igazgatósága 1903 év folyamán az összes szertárakban összegyűlt és nélkülözhetővé váló különböző ócska anyagokat (cinek és fémneműek kivételével) értékesíteni óhajtván, ezek eladása czéljából nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázni kívánók kéretnek, hogy beirt ivenkint 1 koronás magyar bélyeggel ellátott ajánlataikat a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag és leltár beszerzési szakosztályhoz (VI. Andrassy-ut 73. sz. II. em. 43. ajtó) következő czimzéssel: „Ajánlat ócska anyagok megvételére 7147/1903 számhoz” 1903 évi február hó 25 ik napjának déli 12 óráig benyújtani sziveskedjenek.

Az ajánlatok kizárólag ezen czélra rendelt és az említett anyag és leltár beszerzési szakosztályban egy példányban ingyen kapható ajánlati nyomtatványon és annak rovatainak pontos kitöltése mellett állítandók ki.

Nem az általunk kiadott nyomtatványon kiállított vagy fentiekől eltérő feltételeket tartalmazó ajánlatok nem vehetők figyelembe.

Az átengedett anyagok átvétele és eltávolítása tekintetében az alább idézett feltételek irányadók de az 1903 évi november hó végéig összegyűlendő anyagok feltétlenül ugyanazon év december 25-ig, a december hóban összegyűlendő pedig a következő 1904 évi január hó végéig veendő át és távolítandók el.

A magy. kir. államvasutak részéről határozottan kikötetik, hogy az anyagokért felajánlandók egységárak az anyagoknak az illető gyűjtőszertárban való átvételére tétessenek. Az anyagoknak va-

suti kocskiba való felrakásáról és elszállításáról a vevő fél saját költségén tartozik gondoskodni. Oly kikötés tehát, hogy az anyag a fél által meghatározandó távolságra vagy valamelyik állomásig bérmentesen szállítható, határozottan melőzendő, mert az ilyen ajánlat figyelembe nem vétetik.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága fentartja magának azon jogot: hogy az aczél forgács, kovácsolt és öntött vas forgács kivételével az eladásra hirdetett összes anyagokat az elért legelőnyösebb árak és feltételek mellett értékesíttesse, vagyis: hogy az egyes szertárakban összegyűlt anyagokat értékesítés végett azon szertárakba küldhesse, a melyek anyagjárt a legmagasabb ár ajánlatot. A vevő tehát nem élhet kifogással az anyagszármazása ellen, hanem a neki odaitélt mennyiséget bármely szertári vissznyereményből tartozik átvenni azon szertárban, a melynek anyagjára ajánlatot tett és mely neki átengedtetett.

A fentebb felsoroltakon kívül az ajánlattevő magára nézve kötelezőknek elismeri az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291/96 sz. alatt fenálló feltételeinket, melyeket saját és két tanu aláírásával és ivenkint 30 filléres magyar bélyeggel ellátva okvetlenül ajánlatához csatolni tartozik.

Ezen feltételek nyomtatványtárunknál, példányonként 30 fillérért megszerzhetők. Vidékieknek ezen feltételek a magy. kir. államvasutak nyomtatványtárához intézendő írásbeli megkeresésre a megfelelő ár és a szükséges posta bélyeg előzetes beküldése esetén megküldetnek.

Bánatpénzképen a megvenni szándékolt mennyiség és az arért felajánlott egység ár szerint kiszámított érték összeg 5%-a az ajánlat benyújtására kitűzött ha-

tárnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letételekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál leteendő.

A bánatpénzt az ajánlattal egy boríték alatt nem szabad beküldeni.

Egyéb, vagy lebonyolított ügyletek biztosítására letétünkben levő, bár felszabadult biztosítékok ezen ajánlatokhoz nem fogadhatnak el bánatpénzt.

Bánatpénz, vagy a fentidézett alulírt feltételek nélkül, ugyszintén elégtelen bánatpénzzel, vagy elkésve beérkezett ajánlatok vagy olyanok melyek a feltételekről eltérnek figyelembe vételre nem számíthatnak, ugyszintén olyanok sem, melyekben javítások vagy vakarások fordulnak elő.

Pótajánlatok egyáltalában nem vétetnek tárgyalás alá!

Az ajánlati ár korona értékben, számokkal és betűkkel olvashatóan kitteendő. Az ócska anyagoknak esetleges esomagolási költségeit a vevő czég tartozik viselni.

Az ajánlattevő ajánlatával a pályázat eredményének eldöntéseig kötelezettségben marad ezt tehát időközben vissza nem vonhatja.

Az ajánlatok tetszés szerinti részmennyiségre is szólhatnak, de a magy. kir. államvasutak igazgatósága is fentartja magának azon jogot, hogy tetszés szerinti részmennyiséget engedhessen át, melyet ajánló ha csak ellenkezőt ki nem kötötté, elfogadni köteles.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága fentartja továbbá a jogot, hogy az ajánlatok közt tekintet nélkül az ajánlott árakra, szabadon választhasson s hogy vegre a czél elérésére másféle intézkedéseket is tehessen.

Budapest, 1903 évi január hóban

Az igazgatóság

(Utánnyomás nem díjazatik)

Debrecen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.